

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และ การพัฒนาหลักสูตร

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทย เพิ่มพูนให้มีสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้นสามารถนำสมาชิกในหมู่บ้านทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญก้าวหน้ามีความเป็นอยู่ที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และ ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้เสนอโดยแบ่งออกเป็น 8 ตอนตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ประกอบด้วย
  1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป
  2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่ม
- ตอนที่ 2 ผลการสร้างเอกสารหลักสูตร (ฉบับร่าง)
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินเอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย
  1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากเกณฑ์ประเมินหลักสูตร
  2. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
- ตอนที่ 4 ผลการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร (ฉบับทดลอง)
- ตอนที่ 5 ผลการทดลองใช้หลักสูตร
- ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย
  1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากเครื่องมือวัดสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มก่อนและหลังการฝึกอบรม
  2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการฝึกอบรม
- ตอนที่ 7 ผลการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร (ฉบับผลการวิจัย)
- ตอนที่ 8 ผลการพัฒนาหลักสูตร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้เข้าท้องถิ่น

ตารางที่ 2 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
17-25 ปี	16	
26-40 ปี	214	
41-60 ปี	523	
60 ปีขึ้นไป	39	4.9
รวม	792	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้นมีอายุระหว่าง 41-60 ปีมากที่สุดกล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 66.03

ตารางที่ 3 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	761	96.08
หญิง	31	3.92
รวม	792	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้นส่วนใหญ่แล้วเป็นชายกล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 96.08

ตารางที่ 4 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	37	4.67
สมรส	755	95.33
รวม	792	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้วกล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 95.33

ตารางที่ 5 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	7	0.88
ประถมศึกษา	658	83.08
ประถมศึกษา 6-7	19	2.40
มัธยมศึกษาปีที่ 3	52	6.57
มัธยมศึกษาปีที่ 6	24	3.03
สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6	32	4.04
รวม	792	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้นส่วนใหญ่แล้วจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา 4 กล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 83.08

ตารางที่ 6 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
กสิกรรม	633	79.92
รับจ้าง	95	11.99
ค้าขาย	52	6.57
อื่น ๆ	12	1.52
รวม	792	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้นส่วนใหญ่แล้วมีอาชีพกสิกรรมกล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 79.92

ตารางที่ 7 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามการฝึกอบรมที่เคยได้รับ

การเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	651	82.19
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	141	17.81
รวม	792	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้นส่วนใหญ่แล้วเคยเข้ารับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานมาก่อนกล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 82.19

ตารางที่ ๘ ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามความสนใจเข้ารับการฝึกอบรม

ความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจ	785	99.12
ไม่สนใจ	7	0.88
รวม	792	100.00

จากตารางที่ ๘ แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้น ส่วนใหญ่แล้วสนใจที่จะเข้ารับการฝึกอบรมกล่าวคือมีจำนวนถึงร้อยละ 99.12

ตารางที่ ๙ ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม

เดือน	จำนวน	ร้อยละ	เดือน	จำนวน	ร้อยละ
มกราคม	41	5.18	กรกฎาคม	16	2.02
กุมภาพันธ์	69	8.71	สิงหาคม	31	3.91
มีนาคม	165	20.83	กันยายน	29	3.66
เมษายน	190	24.00	ตุลาคม	32	4.04
พฤษภาคม	102	12.88	พฤศจิกายน	31	3.91
มิถุนายน	54	6.82	ธันวาคม	32	4.04
			รวม	792	100.00

จากตารางที่ ๙ แสดงว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 792 คนนั้น ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะฝึกอบรมสูงสุดคือ เดือนเมษายน กล่าวคือ มีจำนวนถึงร้อยละ 24.00 รองลงมาคือ เดือนมีนาคม ร้อยละ 20.83

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มของตัวผู้นำท้องถิ่น

ตารางที่ 10 ร้อยละของคะแนนสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ในการทำงานเป็นกลุ่ม

ด้านของสมรรถภาพ	ร้อยละ
ความรู้เรื่องกลุ่มและการทำงานเป็นกลุ่ม	47.64
เจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่ม	69.53
ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม	64.78

จากตารางที่ 10 แสดงว่าร้อยละของคะแนนสมรรถภาพด้านความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ที่ได้จากแบบทดสอบความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่มได้คะแนนร้อยละ 47.64 ร้อยละของคะแนนสมรรถภาพด้านเจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านที่ได้จากแบบวัดเจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มได้คะแนนร้อยละ 69.53 และร้อยละของคะแนนสมรรถภาพด้านทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ที่ได้จากแบบสอบถามทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มได้คะแนนร้อยละ 64.78

ตอนที่ 2 ผลการสร้างเอกสารหลักสูตร (ฉบับร่าง)

หลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นฉบับร่างนี้จะนำไปตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเป็นฉบับทดลองมีองค์ประกอบหลักสูตร ดังต่อไปนี้คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหารายละเอียดของหลักสูตร ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผลหลักสูตร ในแต่ละองค์ประกอบมีเนื้อหารายละเอียดโดยสังเขปดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล

ผู้วิจัยได้กล่าวถึงการพัฒนาชนบทอันเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่มุ่งสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดแก่ชนบท ให้ประชาชนในชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หลุดพ้นจากปัญหาหลักที่เป็นสาเหตุของความยากลำบากของคนในชนบท ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของประเทศชาติโดยส่วนรวม แต่การพัฒนาชนบทจะสำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพก็โดยความร่วมมือของคนในชนบท

ที่รวมกลุ่มกันให้เกิดพลังในการพัฒนาสามารถแก้ไขปัญหา สร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น หรือหมู่บ้านของตนเองในรูปของการช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เป็นกลุ่ม แต่การร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มจะประสบผลสำเร็จได้ดั่งนั้นจำเป็นที่สมาชิกกลุ่ม จะต้องมีความสมรรถภาพในการทำงานอยู่ในระดับสูง จากเอกสารรายงานการวิจัยมีความ สอดคล้องต้องกันเรื่องที่คนไทยยังขาดสมรรถภาพ ไม่สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถภาพ ในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านของผู้วิจัยพบว่ายังมีสมรรถภาพในการ ทำงานเป็นกลุ่มหลายด้านที่สมควรได้รับการเสริมให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้สามารถ นำกลุ่มในการทำงานและใช้กลุ่มพัฒนาสมาชิกที่เป็นชาวบ้านให้มีสมรรถภาพในการทำงาน เป็นกลุ่มสูงขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม โดยตรงสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน จึงสมควรที่จะได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริม สมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทยขึ้น เพื่อให้ เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดฝึกอบรมต่อไป

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในรูปจุดมุ่งหมายทั่วไป และ จุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

2.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านที่ผ่านการ ฝึกอบรมตามหลักสูตร เป็นผู้ที่มีความสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับสูงสามารถ นำกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นหรือในหมู่บ้านร่วมกันทำงานพัฒนาหมู่บ้านของตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพและสามารถให้คำแนะนำกับ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นในเรื่องการทำงาน เป็นกลุ่ม

2.2 จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านที่ผ่าน การฝึกอบรมตามหลักสูตร มี

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องกลุ่มและการทำงานเป็น กลุ่มในส่วนต่าง ๆ ดังนี้คือ ความหมายของกลุ่มและการทำงานเป็นกลุ่ม ความสำคัญ ของการทำงานเป็นกลุ่ม องค์ประกอบสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้นำกลุ่มและ บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม สมาชิกและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม กระบวนการใน การทำงานเป็นกลุ่ม แตกต่างจากก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

2.2.2 เจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นกลุ่ม การปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มที่ดี การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดี การปฏิบัติ ตามขั้นตอนของกระบวนการการทำงานเป็นกลุ่ม แตกต่างจากก่อนการฝึกอบรมอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

2.2.3 ทักษะในด้าน การสื่อความหมาย การประชุมและการอภิปราย การวางแผนงาน การตัดสินใจ การจูงใจ การแก้ปัญหา การแก้ไขปัญห ความขัดแย้ง การสร้างมนุษยสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในการทำงานกลุ่ม การปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มประเภทต่าง ๆ กัน และการประเมินผลการทำงาน แตกต่างจากก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องและเป็นหนทางไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้คือ

1. ความหมายของกลุ่มและการทำงานเป็นกลุ่ม
2. ความสำคัญและประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม
3. องค์ประกอบสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม
4. ผู้นำกลุ่ม ความสำคัญของผู้นำกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม
5. สมาชิกกลุ่ม ความสำคัญของสมาชิกกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของ

สมาชิกกลุ่ม

6. กระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม
7. ทักษะพื้นฐานสำหรับการทำงานเป็นกลุ่ม ในด้าน การสื่อ

ความหมาย การประชุมและการอภิปราย การวางแผนงาน การตัดสินใจ การจูงใจ การแก้ปัญหา การแก้ไขปัญห ความขัดแย้ง การสร้างมนุษยสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นกลุ่ม การปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มประเภทต่าง ๆ กัน และ การประเมินผลการทำงาน

4. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. การจัดทำโครงการฝึกอบรม
2. พื้นที่ที่เหมาะสมกับการดำเนินการฝึกอบรม
3. ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดการฝึกอบรม
4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร
5. วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม
6. งบประมาณในการฝึกอบรม

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดสถานที่สำหรับการฝึกอบรม
2. วิธีการฝึกอบรม
3. สื่อในการฝึกอบรม

6. การประเมินผลหลักสูตร

ผู้วิจัยได้กำหนดให้ทำใน 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเปรียบเทียบผลที่ได้จากการประเมินสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม

2. การประเมินการใช้หลักสูตรโดยการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินเอกสารหลักสูตร

1. คะแนนเฉลี่ยจากเกณฑ์ประเมินเอกสารหลักสูตร

ตารางที่ 11 คะแนนเฉลี่ยจากเกณฑ์ประเมินเอกสารหลักสูตร

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	ระดับความ เหมาะสม	S.D.
หลักการและเหตุผล	4.392	มาก	0.672
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.336	มาก	0.681
เนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.791	มากที่สุด	0.406
ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้	4.333	มาก	0.745
ข้อเสนอแนะในการดำเนินการฝึกอบรม	4.137	มาก	0.881
การประเมินผล	4.750	มากที่สุด	0.433

จากตารางที่ 11 แสดงว่าผลการประเมินเอกสารหลักสูตรที่สร้างขึ้นในทุกหัวข้อการประเมินได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง มีความเหมาะสมมากที่สุดกับมีความเหมาะสมมาก

2. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเอกสารหลักสูตร

ตารางที่ 12 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

หัวข้อการเสนอแนะ	ข้อเสนอแนะ
หลักการและเหตุผล	ควรกล่าวถึงวิธีการหาความจำเป็นของหลักสูตรและสรุปไว้ในหลักสูตรด้วย ควรกล่าวถึงผู้จัดหรือผู้ใช้หลักสูตรด้วย
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	ควรกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน เป็นกลุ่มกับการพัฒนาประเทศ การกำหนดจุดมุ่งหมายควรคำนึงถึงความ ชัดเจนและความเป็นไปได้
เนื้อหาสาระของหลักสูตร	ควรมีรายละเอียดของเนื้อหาสาระประกอบ ด้วย ควรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความ สัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นกลุ่มกับการ พัฒนาประเทศ ควรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการทำงาน ที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนต่างกลุ่ม เพื่อให้ได้ผล ตามจุดมุ่งหมายเดียวกันด้วย
การนำหลักสูตรไปใช้	งบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรมควรได้มา จากการทดลองนำร่องจะถูกต้องกว่า ควรใช้วิทยากรจากอาชีพต่าง ๆ กันให้หลากหลาย เพื่อมองเห็นปัญหา ลึก กว้าง หลากแง่ หลายมุม ควรมีตัวอย่างการจัดทำโครงการให้ชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับผิดชอบใน

หัวข้อการเสนอแนะ	ข้อเสนอแนะ
การดำเนินการฝึกอบรม	<p>การจัดโครงการและ ตารางการจัดกิจกรรม ควรกล่าวถึง นโยบาย และแนวปฏิบัติในการ ใช้หลักสูตรด้วย</p> <p>ควรพูดถึง สื่อการเรียนการสอน การทดสอบ วัดประเมินผลด้วย</p>
การประเมินผลหลักสูตร	<p>ควรมีโครงการฝึกอบรม แผนการ วิธีการ ติดตามควบคุมกำกับ และ ประเมินผลการฝึกอบรมด้วย</p> <p>ควรมีการเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมด้วย</p> <p>ควรพิจารณาสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ด้วย</p> <p>ควรใช้ภาษาง่าย ๆ ในการฝึกอบรม</p> <p>ควรใช้วัสดุพื้นบ้าน และอุปกรณ์ง่าย ๆ แทน เทคโนโลยีทันสมัย</p> <p>ควรพิจารณาเรื่องการประเมินหลักสูตร และ สื่อในการฝึกอบรม</p> <p>ควรเพิ่มเติมการติดตามประเมินผลระยะยาว</p>

ตอนที่ 4 ผลการแก้ไขปรับปรุงเอกสารหลักสูตร

จากข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเอกสารหลักสูตร ในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้คือ

1. หลักการและเหตุผล

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมวิธีการหาความจำเป็นของหลักสูตรและกล่าวถึงผู้ใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในวงกว้าง

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ปรับข้อความให้มีความชัดเจนและเป็นไปได้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนในข้อเสนอแนะให้กำหนดจุดมุ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นกลุ่มกับการพัฒนาประเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและเห็นประโยชน์ได้ชัดเจน จึงมิได้เพิ่มเติมไว้

3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระโดยสังเขปส่วนเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นกลุ่มกับการพัฒนาประเทศและเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนต่างกลุ่มนั้นมีอยู่ในหัวข้อความสำคัญและประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่มแล้ว

4. การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้วิจัยได้เปลี่ยนงบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรมโดยให้ผู้สืบทอดการทดลองใช้หลักสูตรแทน ได้เพิ่มเติมโครงการและตารางการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม และได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอน ส่วนการทดสอบและวัดประเมินผลอยู่ในส่วนการประเมินผลหลักสูตร

5. การดำเนินการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมในส่วน แผนการ วิธีการติดตามควบคุมกำกับ และเพิ่มเติมในข้อพิจารณาเกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้ในการจัดฝึกอบรม และเน้นการใช้สื่อวัสดุพื้นบ้าน แต่สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์นั้นผู้วิจัยเห็นว่าอาจไม่สะดวกในการที่จะใช้เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ถนัดในการที่จะอ่านมากนัก

6. การประเมินผลหลักสูตร

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเรื่องการติดตามประเมินผลระยะยาว ส่วนการประเมินหลักสูตรและสื่อในการฝึกอบรมได้กล่าวไว้แล้วในหลักสูตรฉบับร่าง

ตอนที่ 5 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

1. การจัดทำเอกสารเพื่อการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 เอกสารหลักสูตร ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงเอกสารหลักสูตรจากฉบับร่างเพื่อแจกจ่ายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้หลักสูตรอันประกอบด้วยส่วนราชการที่ร่วมจัดการฝึกอบรมตามหลักสูตร และวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม

1.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรดังต่อไปนี้

1.2.1 คู่มือวิทยากร กอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้คือ การฝึกอบรมตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับกลุ่มและการทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมเล่นอเนาะสำหรับการฝึกอบรม และ เพลงประกอบการฝึกอบรม

1.2.2 คู่มือผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้คือ เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม เพลงประกอบการฝึกอบรม

1.2.3 แผนการฝึกอบรม

1.2.4 เอกสารอื่น ๆ

2. การติดต่อขอความร่วมมือจากวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากวิทยากรผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะให้การฝึกอบรม ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

3. การจัดสร้างสื่อประกอบการฝึกอบรม

สื่อที่ใช้เป็นสื่อประเภทกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมมีสื่อประกอบ ผู้วิจัยได้จัดทำตามกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม โดยให้มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ลักษณะของการฝึกอบรม และพื้นที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม

4. การจัดเตรียมการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้จัดเตรียมการในเรื่องต่อไปนี้

1. พื้นที่ที่ใช้ในการจัดฝึกอบรม ได้แก่ ต. เชียงทอง อ. เมือง จ. ตาก

2. สถานที่ที่ใช้จัดฝึกอบรม ได้แก่ สำนักงานหมู่บ้านใหม่ลาดยาว ต. เชียงทอง อ. เมือง จ. ตาก

3. วันที่จัดฝึกอบรม ได้แก่ระหว่างวันที่ 6 -8 มีนาคม 2530

4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน จาก 3 หมู่บ้านใน ต. เชียงทอง อ. เมือง จ. ตาก

5. การจัดทำอาหารเลี้ยงผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากร และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรม จัดทำโดยาลุ่มแม่บ้านจากบ้านลาดยาว ต. เชียงทอง อ. เมือง จ. ตาก

5. ผลการฝึกอบรมตามหลักสูตร

5.1 การลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม ได้เปิดให้ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม เวลา 08.00 น. วันที่ 6 มีนาคม 2530 มีผู้มาลงทะเบียนทั้งสิ้นจำนวน 32 คน จาก 3 หมู่บ้านใน ต. เชียงทอง คือ บ้านตะเคียนดวน บ้านนาโบล์ และ บ้านลาดยาว

5.2 พิธีเปิดการฝึกอบรม ได้ทำพิธีเปิดการฝึกอบรมโดยนายอำเภอเมืองตากเป็นประธานในพิธี ผู้เข้าร่วมในพิธีเปิดมี ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชนบททั้งส่วนจังหวัดและส่วนอำเภอ วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กำนัน ต. เชียงทอง ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน และประชาชนที่สนใจ

5.3 การทดสอบก่อนการฝึกอบรม ผลการทดสอบสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านที่เข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 13 คะแนนเฉลี่ยและร้อยละจากการทดสอบสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มก่อนการฝึกอบรม

ด้านของสมรรถภาพ	k	$\bar{X}$	%	S. D.
ความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม	30	13.206	44.02	3.004
เจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่ม	20	23.758	59.39	4.461
ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม	20	42.250	42.25	11.870

จากตารางที่ 13 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านก่อนการฝึกอบรม ด้านความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม จากแบบทดสอบความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่มเท่ากับ 13.206 คิดเป็นร้อยละ 44.02 ด้านเจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มจากแบบวัด. จตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มเท่ากับ 23.758 คิดเป็นร้อยละ 59.39 และด้านทักษะการทำงานเป็นกลุ่มจากแบบสังเกตทักษะการทำงานเป็นกลุ่มเท่ากับ 42.250 คิดเป็นร้อยละ 42.25

5.4 การดำเนินการฝึกอบรมตามแผน

5.4.1 บรรยากาศของการฝึกอบรม ในช่วงต้นของการฝึกอบรมค่อนข้างจะเป็นไปแบบทางการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั่งเข้าแถวเป็นระเบียบ

เรียบร้อย และค่อนข้างจะไม่กล้าแสดงออกหรือร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่นัก แต่เมื่อการฝึกอบรมได้ผ่านเลยไปช่วงหนึ่ง บรรยากาศก็ได้เปลี่ยนไป มีความเป็นกันเอง และกล้าที่จะแสดงออกอย่างเต็มที่ไปจนตลอดสิ้นสุดการฝึกอบรม

5.4.2 การดำเนินกิจกรรมของวิทยากร ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ให้เป็นไปตามขั้นตอนของกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ คือ ชี้นำ ชั้นกิจกรรม ชั้นอภิปราย และชั้นสรุป ได้เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นไปตามหลักการสอนตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์อย่างสมบูรณ์

5.4.3 ความสนใจ และ ความร่วมมือของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมอย่างดียิ่ง โดยเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมอย่างเต็มที่ และตรงตามเวลา

5.4.4 เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ในแต่ละกิจกรรมที่ได้กำหนดเวลาไว้ นั้น ส่วนใหญ่เป็นเวลาที่เหมาะสม แต่ก็มีบางกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ จึงเป็นเหตุให้ต้องมีการปรับเลื่อนเวลาของกิจกรรมบางกิจกรรมตามความเหมาะสม

5.4.5 การใช้สื่อประกอบการฝึกอบรม ในส่วนที่เป็นสื่อประกอบกิจกรรมเป็นไปโดยเรียบร้อยเหมาะสม แต่ในส่วนที่เป็นสื่อประกอบการฝึกอบรม เช่น เครื่องขยายเสียง กระจกานดำสำหรับเขียนสรุปประกอบการบรรยาย กระดาษพู่กันที่ใช้เขียนข้อความหรือข้อสรุปแนวคิดจากกิจกรรม มีปัญหาบางประการ เช่น เครื่องขยายเสียงทำงานมีเสียงหวีดรบกวนและเสียงบ่อย ๆ กระจกานดำคุณภาพไม่ดีพอ และขาดที่ติดกระดาษที่เหมาะสมเป็นต้น

5.4.6 กิจกรรมนันทนาการ ในระหว่างช่วงเวลาพัก หรือก่อนเริ่มการฝึกอบรมในช่วงเวลากลางคืน กิจกรรมนันทนาการนับว่าได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความพอใจและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียง และหลายคนมีความสามารถในทางนันทนาการสูงเมื่อมีโอกาสนี้ได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

5.5 การทดสอบหลังการฝึกอบรม ผลการทดสอบสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านที่เข้ารับการฝึกอบรม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 14 คะแนนเฉลี่ยและร้อยละจากการทดสอบสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่ม
หลังการฝึกอบรม

ด้านของสมรรถภาพ	k	$\bar{X}$	%	S.D.
ความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม	30	21.689	72.29	2.406
เจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่ม	20	33.827	84.56	2.465
ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม	20	84.750	84.75	8.341

จากตารางที่ 14 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านหลังการฝึกอบรม ด้านความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม จากแบบทดสอบความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่มเท่ากับ 21.689 คิดเป็นร้อยละ 72.29 ด้านเจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มจากแบบวัดเจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่มเท่ากับ 3.827 คิดเป็นร้อยละ 84.56 และด้านทักษะการทำงานเป็นกลุ่มจากแบบสังเกตทักษะการทำงานเป็นกลุ่มเท่ากับ 84.750 คิดเป็นร้อยละ 84.75

5.6 พิธีปิดการฝึกอบรม ได้กระทำเมื่อเวลา 16.30 น. วันที่ 8 มีนาคม 2530 ผู้ที่ร่วมในพิธีปิดการฝึกอบรม ได้แก่ วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม และกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลังพิธีปิดการฝึกอบรมได้มีการเลี้ยงสังสรรค์และเสร์จลั่น. เมื่อเวลา 18.00 น.

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การประเมินผลหลักสูตร

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ใช้การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติฯ และแบบสังเกตทักษะฯ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยตามสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ค่าอัตราส่วนวิกฤติ t ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

สมมติฐานของการวิจัย คือ หลังการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทย สมรรถภาพด้านต่าง ๆ ในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม

ผลปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มก่อนและหลังการฝึกอบรม

ด้านของสมรรถภาพ	k	Pre-Test				Post-Test				t
		$\bar{X}$	%	S.D.	C.V.	$\bar{X}$	%	S.D.	C.V.	
ความรู้เรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม	30	13.206	44.02	2.044	22.74	21.689	72.29	2.406	11.09	19.526 **
เจตคติต่อการทำงานเป็นกลุ่ม	20	23.758	59.39	4.461	18.77	33.827	84.56	2.465	7.28	11.085 **
ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม	20	42.250	42.25	11.870	28.09	84.750	84.75	8.341	9.84	7.880 **

P ** < .01 (.01 t_{α} = 4.541)

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มทุกด้านหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสัมประสิทธิ์ของการกระจายหลังการฝึกอบรมมีค่าต่ำกว่าสัมประสิทธิ์การกระจายก่อนการฝึกอบรมในทุกด้าน แสดงว่าหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มโดยรวมสูงกว่า และมีการกระจายน้อยกว่าก่อนการฝึกอบรมทุกด้าน

2. การประเมินการใช้หลักสูตร

2.1 ผลการประเมินจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.1.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมจากแบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ตารางที่ 16 คະแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรม

รายการความคิดเห็น	$\bar{X}$	ระดับ	S.D.
การฝึกอบรมให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์	4.806	มากที่สุด	0.395
การฝึกอบรมน่าสนใจ	4.566	มากที่สุด	0.651
ได้มีส่วนร่วมระหว่างการฝึกอบรม	4.333	มาก	0.869
เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสม	4.033	มาก	1.168
ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมเหมาะสม	4.413	มาก	0.891
กิจกรรมในการฝึกอบรมน่าสนใจ	4.600	มากที่สุด	0.611
อุปกรณ์ในการฝึกอบรมเหมาะสม	4.103	มาก	0.758
สถานที่ฝึกอบรมเหมาะสม	3.678	มาก	0.804
พอใจในบริการและการจัดเลี้ยง	3.857	มาก	1.124
วิทยากรดำเนินกิจกรรมน่าสนใจ	4.800	มากที่สุด	0.476
วิทยากรอธิบายชัดเจนเข้าใจง่าย	4.689	มากที่สุด	0.531
วิทยากรให้ความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	4.566	มากที่สุด	0.919
ชอบการฝึกอบรมครั้งนี้	4.827	มากที่สุด	0.377

จากตารางที่ 16 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมมีอยู่ระหว่าง มาก กับ มากที่สุด ในทุกรายการ

2.1.2 ข้อเสนอแนะ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม โดยต้องการให้เพิ่มเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมให้มากขึ้นเป็น 5-7 วัน และเสนอให้มีการฝึกอบรมทบทวนให้ผู้ผ่านการฝึก

อบรมไปแล้วในเวลาที่เหมาะสมอีกด้วย

2.2 ผลการประเมินจากวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมตามหลักสูตร จากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรม มีดังนี้

2.2.1 ความคิดเห็นโดยทั่วไป การฝึกอบรมดำเนินไปโดยเรียบร้อยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากทุกฝ่ายได้ผลตามความมุ่งหมายเป็นที่น่าพอใจ

2.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของ เอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม เห็นว่ามีความเหมาะสมและอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมอย่างได้ผล

2.2.3 ข้อเสนอแนะ

2.2.3.1 เอกสารหลักสูตร ควรเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้ เรื่องการจัดเตรียมวิทยากร และการจัดกิจกรรมนันทนาการ

2.2.3.2 คู่มือวิทยากร ควรเพิ่มเติม คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คู่มือวิทยากร ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โครง การฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม คำแนะนำเกี่ยวกับการวัดประเมินผลการฝึกอบรม และ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ กับควรปรับและเพิ่มเติมกิจกรรมเสนอแนะให้มีมากยิ่งขึ้น

2.2.3.3 คู่มือผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรปรับส่วน เนื้อหาสาระเป็นเรื่องราว ประกอบภาพ

2.2.3.4 แผนการฝึกอบรม ควรเพิ่มเวลาในการ ฝึกอบรมให้มากขึ้น เป็นประมาณ 4-5 วัน และเพิ่มเวลาในกิจกรรมต่าง ๆ ให้พอ เพียง ควรจัดเรียงลำดับกิจกรรมในลำดับที่เหมาะสม และเพิ่มกิจกรรมในการฝึกฝน ที่ต่อเนื่องกับกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.3.5 กิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมที่สอดคล้อง ใกล้เคียงกับสภาพชีวิตจริง

2.2.3.6 สื่อ สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์เช่น เครื่องขยายเสียง ควรมีคุณภาพดี และเพียงพอ ถ้าเป็นไปได้ในบางกิจกรรมอาจใช้ สื่อที่เป็น สไลด์ หรือ วิดีโอ ประกอบด้วย

2.2.3.7 กิจกรรมนันทนาการ ควรจัดเพิ่มเวลา ให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รวมแสดงความสามารถอย่างเต็มที่และทั่วถึง และพยายามจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่ฝึกอบรม

2.2.3.8 การประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ควรปรับปรุง ภาษาให้ง่ายยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 7 ผลการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร

จากข้อเสนอแนะของวิทยากร และ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้นำมาแก้ไข ปรับปรุงเอกสารหลักสูตร และ เอกสารประกอบหลักสูตร ดังนี้

1. เอกสารหลักสูตร

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเรื่องการจัดเตรียมวิทยากร ข้อเสนอแนะในการ นำหลักสูตรไปใช้ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนันทนาการ และข้อเสนอแนะในการดำเนินการฝึกอบรม

2. คู่มือวิทยากร

ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คู่มือวิทยากร แผนการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมนันทนาการ การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม และเพิ่มเติมกิจกรรมเสนอแนะ

3. แผนการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ปรับเวลาการฝึกอบรมให้เพิ่มขึ้นเป็น 5 วันและปรับเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม กับจัดเรียงลำดับกิจกรรมตามความเหมาะสม

4. การประเมินผลหลักสูตร

ผู้วิจัยได้เสนอแนะวิธีการวัดประเมินผลหลักสูตร และเสนอการประเมินผลระยะยาวเพิ่มเติมขึ้น

ส่วนที่ 8 ผลการพัฒนาหลักสูตร

ผลจากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนา ได้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการฝึกอบรม ผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านอันได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้นำท้องถิ่น เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ความสนใจในการเข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพในการทำงานเป็นกลุ่มของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ทั้งในด้าน ความรู้ เจตคติและทักษะ ข้อมูลด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรมโดยส่วนรวมในท้องถิ่น และข้อมูลพื้นฐาน

ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่ และการศึกษาอบรมผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้และ ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาสาระ จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าว ได้นำผลการวิเคราะห์มาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้อง กับความต้องการของสังคมและของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ที่จะเป็นผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม แล้วจึงกำหนดเนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์ กำหนดวิธีการฝึกอบรม และการประเมินผลให้สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน

คุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นจากผลการประเมินผลหลัก สูตรจากการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า คุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตรเป็นไปตาม เกณฑ์การยอมรับที่กำหนดไว้ว่า หลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรสมรรถภาพในการทำงาน เป็นกลุ่มด้านต่าง ๆ ของผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ.01 และผลการทดสอบหลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องได้คะแนน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 กับผลการใช้หลักสูตรที่ได้จากวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึก อบรมจะต้องมีความพอใจหรือเห็นว่าเหมาะสมไม่น้อยกว่าระดับปานกลาง

จากผลการประเมินพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกประการ และนอกจากนั้นยังมีการนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากวิทยากร และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสมขึ้นอีก จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มสำหรับผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านที่ พัฒนาขึ้นนี้ มีคุณภาพและประสิทธิภาพเหมาะสมกับการนำไปใช้ฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นระดับ หมู่บ้านในวงกว้าง เพื่อเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้านมีสมรรถภาพในการทำงาน เป็นกลุ่มสูงขึ้น สามารถนำกลุ่มประชาชนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไข ปัญหาและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย